

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa L. sp. z o.o. w W.
przeciwko H. w L.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 października 2018 r., sygn. akt VII AGa (...),

- 1. odmawia zezwolenia pełnomocnikowi strony powodowej
na złożenie pisma procesowego zt. "Odpowiedź na skargę
kasacyjną" z dnia 15 października 2019 r.;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego H. S.A. w L. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 2 października 2018 r., sygn. akt VII AGa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego

z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotne zagadnienie prawne skarżący wywodzi z potrzeby wyjaśnienia jaki wpływ na sytuację prawną dłużnika stosunku obligacyjnego ma zakaz spełnienia świadczenia, ustanowiony wobec dłużnika, na podstawie postanowienia sądu o udzieleniu zabezpieczenia, w sytuacji gdy wierzyciel stosunku obligacyjnego nie był stroną postępowania zabezpieczającego. W ocenie skarżącego rysują się tutaj dwa stanowiska. Według pierwszego, postanowienie sądu o udzieleniu zabezpieczenia nie wpływa na sytuację prawną dłużnika, który nadal ma obowiązek spełnić świadczenie na rzecz wierzyciela w uzgodnionym terminie, a wierzyciel, który nie był stroną postępowania zabezpieczającego, może się domagać spełnienia świadczenia zgodnie z treścią zobowiązania. Za tym stanowiskiem przemawia okoliczność, że orzeczenie sądowe co do zasady, z wyjątkiem przypadków tzw. rozszerzonej prawomocności, wywołuje skutek *inter partes*, a postanowienie sądu o udzieleniu zabezpieczenia nie powinno ingerować w sytuację prawną osób trzecich, które nie są stronami postępowania. Według drugiego poglądu, postanowienie sądu o udzieleniu zabezpieczenia zakazujące dłużnikowi spełnienia świadczenia modyfikuje stosunek obligacyjny w ten sposób, że odsuwa w czasie wymagalność świadczenia.

W rozpoznawanej sprawie strona powodowa dochodzi roszczenia z gwarancji bankowej jako jej beneficjent. Gwarancja bankowa, która miała zabezpieczać należyte wykonanie umów, została udzielona przez poprzednika prawnego strony pozwanej na zlecenie A. S.A. w W., na rzecz strony powodowej, w związku z zawarciem umów sprzedaży pomiędzy stroną powodową a S. sp. z o.o. oraz pomiędzy A. S.A. w W..

Istota stosunku gwarancji została wyjaśniona w orzecznictwie na gruncie instytucji gwarancji bankowej (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 1993 r., III CZP 16/93, OSNC 1993, nr 10, poz. 166 oraz uchwała Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1995 r., III CZP 166/94, OSNC 1994, nr 10, poz. 135).

Sens prawny gwarancji bankowej czy ubezpieczeniowej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2006 r., IV CSK 112/05, nie publ., z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 233/09, nie publ., z dnia 21 sierpnia 2014 r., IV CSK 683/13, nie publ.), polega na przyjęciu przez gwaranta zobowiązania do zapłaty gwarantariuszowi świadczenia pieniężnego w postaci sumy gwarancyjnej w razie wystąpienia wypadku gwarancyjnego, w szczególności w przypadku niespełnienia świadczenia przez dłużnika ze stosunku podstawowego. Może być ukształtowana jako stosunek prawny o charakterze abstrakcyjnym albo kauzalnym. W pierwszym wypadku płatność gwarantowanego świadczenia z racji wprowadzenia klauzuli „nieodwołalnie i bezwarunkowo” następuje na pierwsze żądania. W drugiej sytuacji zobowiązanie gwaranta powstaje po spełnieniu przesłanek określonych w umowie. W obu przypadkach zobowiązanie gwaranta nie jest zobowiązaniem akcesoryjnym wobec stosunku podstawowego, w związku z którym gwarancja została udzielona (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1995 r., III CZP 166/94, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 233/09, OSNC 2010, nr 11, poz. 146, z dnia 21 sierpnia 2014 r., IV CSK 683/13, nie publ.). Oznacza to, że z racji samodzielności zobowiązania gwaranta, jego odpowiedzialność i jej zakres nie zależy od istnienia zobowiązania dłużnika ze stosunku podstawowego (rzecz jasna, górną granicą zobowiązania gwaranta stanowi suma gwarancyjna). Dlatego gwarant nie może w relacji prawnej do gwarantariusza (wierzyciela ze stosunku podstawowego) podnosić zarzutów ze stosunku podstawowego, w związku z którym została udzielona, a zatem zarzutów, które przysługują dłużnikowi z tego stosunku prawnego.

Sąd Okręgowy w W. w uzasadnieniu wyroku uwzględniającego powództwo, w kontekście zarzutu strony pozwanej naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. wskazał, że postanowienie zabezpieczające wydane w sprawie XX Co (...) z powództwa S. sp. z o.o. przeciwko pozwanemu Bankowi (o ustalenie nieistnienia obowiązku pozwanego Banku wypłaty L. sp. z o.o. w W. kwoty 4 053 759,21 zł) nie wywołało skutku prawnego w stosunku do strony powodowej, gdyż nie była ona uczestnikiem postępowania zabezpieczającego. Postępowanie rozpoznawcze w tamtej sprawie zostało zawieszone w związku z ogłoszeniem upadłości spółki z o.o. S.. Sąd Apelacyjny podkreślił, że rozstrzygnięty spór dotyczył umowy gwarancji,

a nie konstrukcji prawnych i przedmiotu sporu, na których oparte zostało roszczenie w tamtej sprawie.

Kwestie związane z zakresem związania rozstrzygnięciem sądu w sprawie, w której nie zachodzi tożsamość podmiotowa i to na gruncie orzeczeń zapadłych w ramach postępowań rozpoznawczych, a nie tylko w ramach postępowań incydentalnych (zabezpieczających), były już wyjaśniane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. wyroki z dnia 7 grudnia 2012 r., II CSK 143/12, nie publ., z dnia 14 stycznia 2015 r., I CSK 1057/14 nie publ., z dnia 17 lutego 2016 r., III CSK 84/15, nie publ.). Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że w niniejszej sprawie nie występuje też tożsamość przedmiotowa, gdyż przesłanki, które są badane w obu sprawach, co wynika z charakteru prawnego gwarancji bankowej, nie pokrywają się, o czym wyżej wspomniano.

Poza tym, postanowienie zabezpieczające, zważywszy na jego treść i przedmiot postępowania w tamtej sprawie uregulowało na czas trwania procesu stosunek istniejący pomiędzy jego stronami, czyli spółką S. i pozwanym Bankiem. Nie miało natomiast wpływu na relacje prawną pomiędzy stronami niniejszego sporu, a w konsekwencji i możliwość procesową jego dochodzenia przez stronę powodową przeciwko pozwanemu Bankowi.

Postanowienie zabezpieczające na może mieć wpływu na stosunki materialno-prawne, które są przedmiotem oceny w ramach postępowania rozpoznawczego, gdyż reguluje jedynie sytuację procesową pomiędzy stronami oraz tylko na czas trwania postępowania rozpoznawczego i nie wpływa na wymagalność roszczeń, gdyż wymagalność roszczenia jest instytucją prawa materialnego. Celem zabezpieczenia, co wynika z jego istoty - art. 731 k.p.c., nie może być zaspokojenie roszczenia i nie może wywołać skutku, jaki powód zamierzał osiągnąć w wyniku wytoczenia powództwa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1983 r., II CZ 51/83, nie publ. i z dnia 17 lutego 1986 r., IV CZ 17/86, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

jw